

DE ABDIJKERK VAN BOUDELOO TE KLEIN-SINAAI

In samenwerking met het Verbond voor Oudheidkundig Bodemonderzoek in Oost-Vlaanderen, begon in 1971 het onderzoek van het site van de voormalige Boudeloo-abdij te Klein-Sinaai ⁽¹⁾. De huidige stand van het onderzoek laat toe het grondplan van de abdijkerk weer te geven.

De benediktijnermonnik, Boudewijn van Boekel, ontvluchtte na twee jaar hongersnood, de St-Pietersabdij te Gent. Hij stichtte, samen met enkele gezellen, in 1197 de abdij van Boudeloo, en begon de ontginning van het moerassig gebied. De abdij kende perioden van bloei en verval. Zij had veel te lijden van de Gentenaars want dezen beschouwden de abdij als een, tussen Gent en Hulst gelegen, vesting van de graaf van Vlaanderen. Een eerste maal werd ze verwoest in 1381 en in 1382, onder Raes van de Voorde en Frans Ackermans. Een tweede maal, tijdens de strijd tegen Filips de Goede, in 1452. De kerk bleef deze maal gespaard. In 1570 slaat de bliksem in op de kerktoeren, die samen met een deel der gebouwen afbrandde. De gevolgen van deze ramp waren nauwelijks hersteld, of op 8 augustus 1578 wordt deze abdij door de Gentse Calvinisten volledig vernield. De abdij werd niet meer heropgebouwd.

Het puin diende als steengroeve voor de omwoners, tot in 1824, een Nederlandse aannemer de ruïnes kocht om er de sluis van Terneuzen mede te bouwen en de dijken te versterken. Al de stenen werden weggevoerd en zelfs de funderingen werden volledig uitgegraven en verwijderd. Pas een eeuw later, in 1911, werd het terrein geëffend en met een laagje cultuurgrond bedekt om het voor landbouw geschikt te maken. Vanaf 1967 werden de gronden verkaveld. De rioleringswerken en de aanleg van de straten in 1972, alsmede ook het vlot verkopen van de bouwgrond was er de oorzaak van dat er snel moest gewerkt worden om de laatste sporen van de voormalige abdij te redden. Toch blijven nog een groot deel van de abdijgebouwen onder de weidegronden van de Heer De Witte bewaard.

Behalve een kolomfundering, werden alle muren van de abdijkerk als negatieve sporen opgetekend. Ze laten toe een kerk te reconstrueren van 70 m lengte met een schip van 21 m breedte. De lengte van de kruisbeuk kon niet met zekerheid worden vastgesteld wegens de aanleg van een baan ten noorden en de weidegronden ten zuiden. Naast enkele uitgebroken kelders (fig. 41, nr. 7) vond men ook nog een grafkapel, waarschijnlijk later aangebouwd in de buitenhoek van het linker transept en de zijbeuk. Ten zuiden van het schip werd ook nog een rondgang gevonden, blijkbaar van het pand.

Dit grondplan is eigen aan de orde van Cîteaux en als type is de kerk van Fontenay gebruikt. Het langgerekte koor is echter niet gebruikelijk. Het is in 1215 dat de abdij naar de Cisterciënserorde is overgegaan, in een periode

¹ De dagelijkse leiding berustte bij A. De Belie, geassisteerd door R. De Belie en H. De Witte. Wij houden eraan de heer M. Van der Stallen, eigenaar van het terrein, te danken voor zijn bereidwillige toelating.

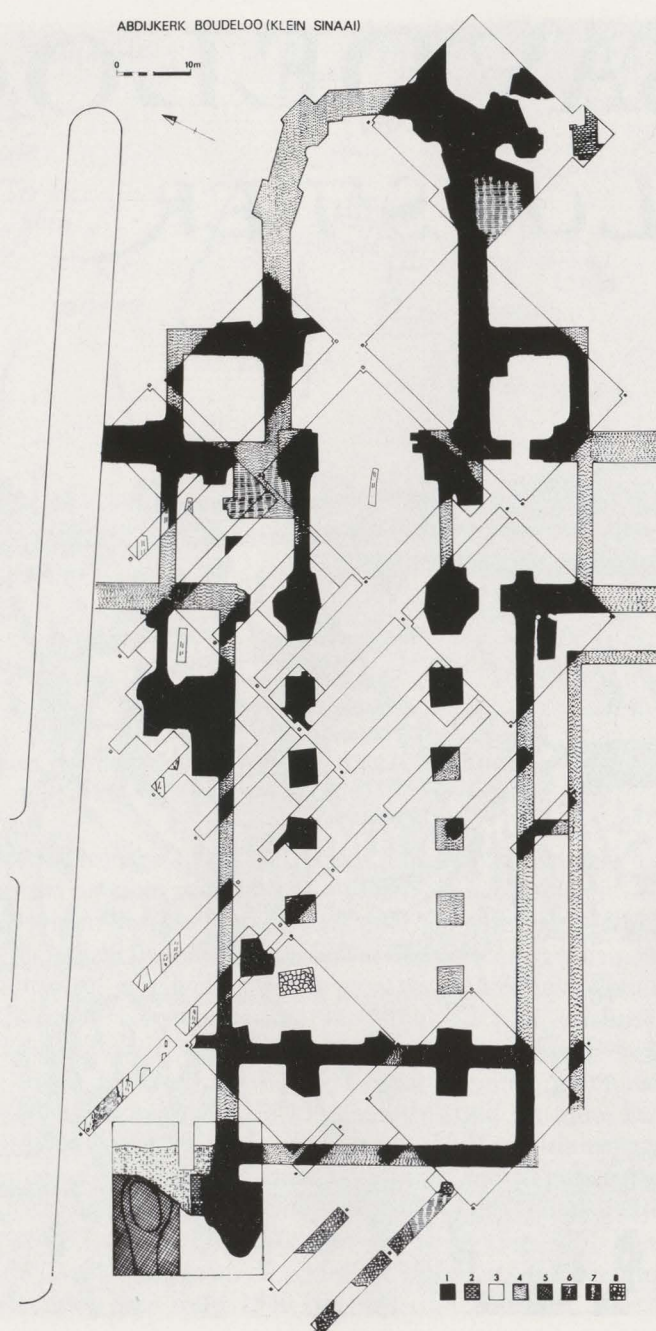

Fig. 41. — Abdijkerk : interpretatieplan. 1 : negatieve muursporen; 2 : rode baksteen; 3 : natuurlijke bodem; 4 : aanvullingen; 5 : afwateringsgracht; 6 : verstoringen; 7 : kelders; 8 : Doornikse steen.

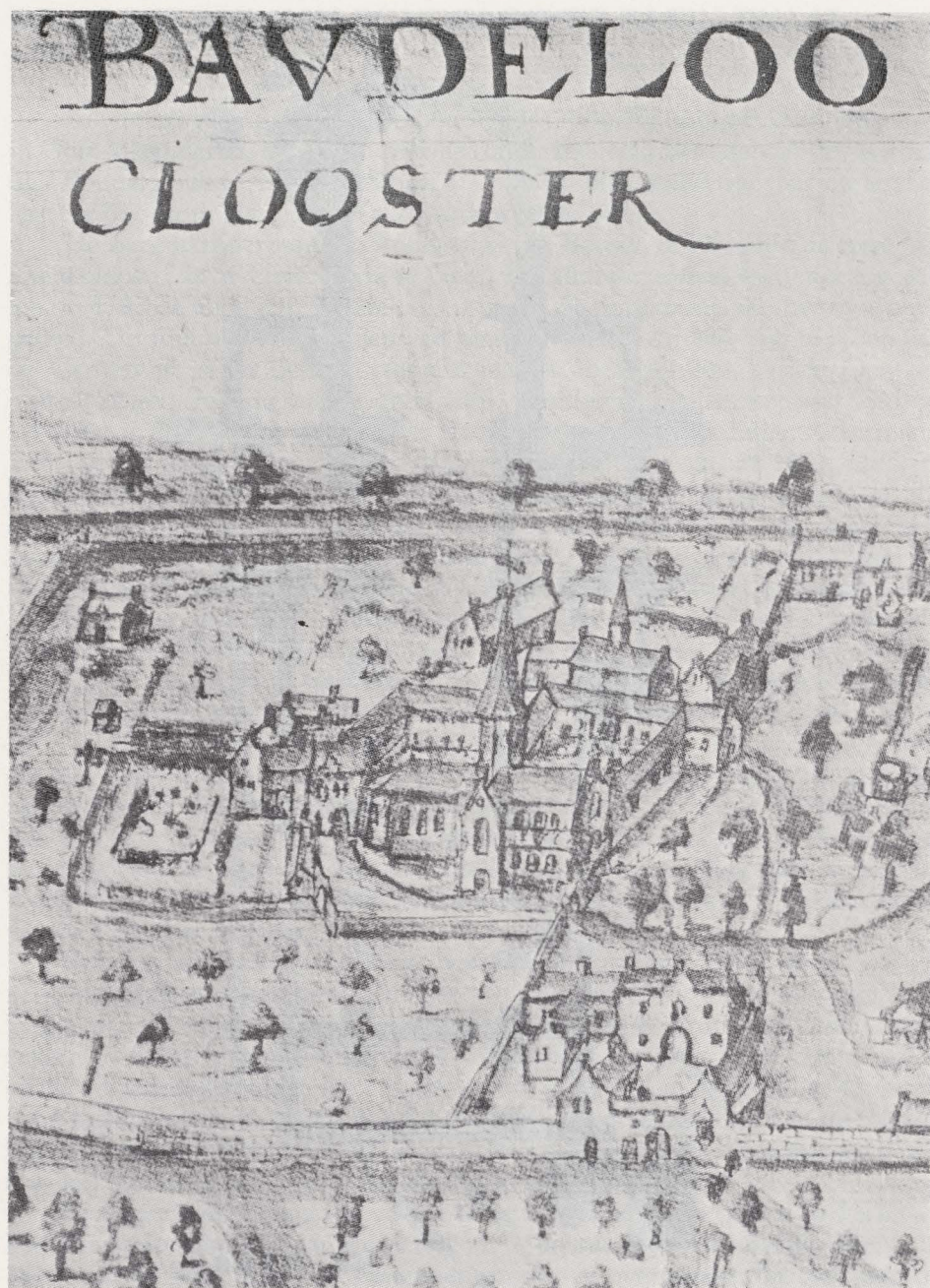

Fig. 42. — *Caerte Figuratieve...* door Horenbout (1576).

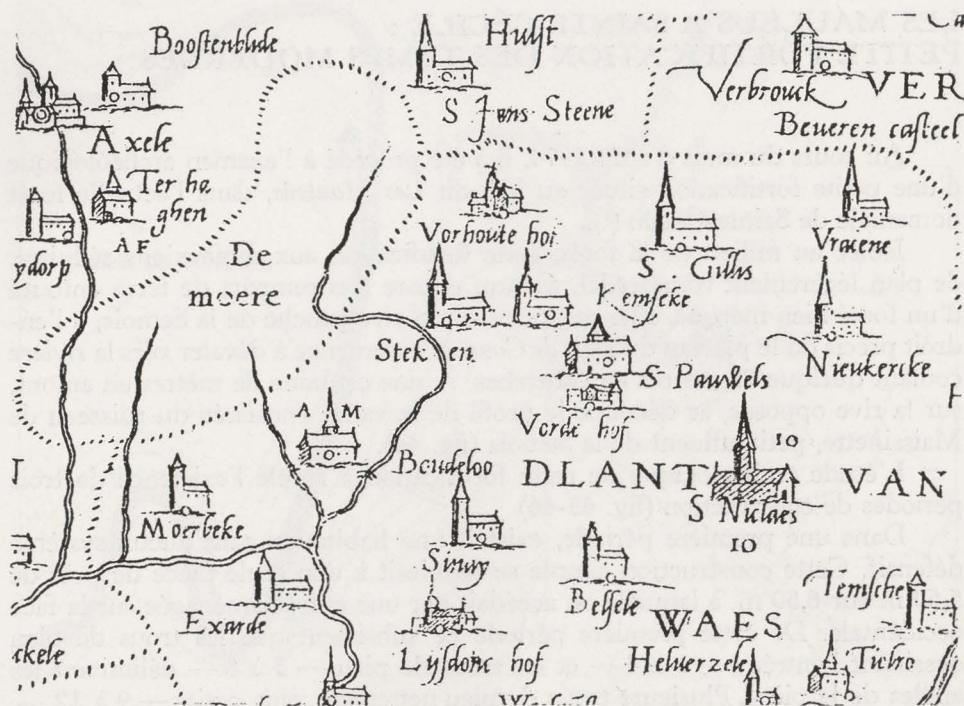

Fig. 43. — Kaart van Mercator (rond 1540).

waarin ze zeer arm was. Een dokument uit dit jaar spreekt trouwens van : ... *propter rerum omnium penuriam* ... Andere elementen laten ook nog toe zich een idee te vormen van de bouwdatum. Het gebruik van Doornikse kalksteen wijst op de eerste helft van de 13^e eeuw; de vondst van een krulkapiteel, in dezelfde steensoort, is te weinig om te gewagen van Scheldegotiek, alhoewel de vele gemoduleerde bakstenen deze mogelijkheid niet uitsluiten. Overigens weet men dat de abdij in 1223 twee bunders land kreeg te Stekene om stenen te bakken. Zo komt het dat de abdijkerk waarschijnlijk gebouwd is na 1223, wellicht in de laatste helft van de 13e, toen de abdij tot bloei kwam.

Slechts één afbeelding geeft ons nog een idee van de eens zo belangrijke abdij : het is een detail van de *Caerte figuratieve van de gronden van het bisdom Gent te Wulfsdonk binnen de parochie Moerbeke in den Lande van Waes* in 1576 voltooid door Horenbout, monnik van de abdij (fig. 42). Het topografisch belang van de juiste ligging van de abdijkerk blijkt uit de afbeelding ervan op de kaart van Mercator, van rond 1540 (fig. 43).

A. DE BELIE